แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ 02

02 การต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน ความมั่นคง

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างความสามารถในการแข่งขัน

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ชาติด้าน การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

"พัฒนาต่อยอดการต่างประเทศเพื่อให้ไทยเป็นประเทศพัฒนาแล้ว มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน"

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น (02) การต่างประเทศ มุ่งเน้นให้ไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และมีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยการดำเนินงานด้านการต่างประเทศให้ไทยมีความพร้อมและบทบาทเชิงรุกอย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นผู้เล่นสำคัญในเวทีโลก และมีความร่วมมือกับนานาชาติในลักษณะที่จะเกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านของไทย อาทิ ความมั่นคง เศรษฐกิจ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาคมโลก โดยมีเป้าหมายระดับประเด็นคือ **การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก**

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

020001 ปี 2562 ปี 2563

การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก เมื่อพิจารณาเทียบเคียงดัชนีการทูตระดับโลก (Global Diplomacy Index: GDI) ซึ่งจัดเก็บโดย สถาบันโลวี สถาบันวิจัยประเทศออสเตรเลีย โดยวัดระดับความเข้มข้นของเครือข่ายความสัมพันธ์ทางการทูตจากจำนวนสถานทูต สถานกงสุลใหญ่ คณะผู้แทนถาวร และการมีตัวแทนในรูปแบบอื่นของประเทศนั้น ๆ พบว่า ในปี 2562 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 37 จาก 61 ประเทศ เป็นอันดับที่ 9 ของเอเชีย และอันดับที่ 3 ของอาเซียน ซึ่งเลื่อนอันดับขึ้นจากอันดับที่ 38 จาก 60 ประเทศ เป็นอันดับที่ 10 ของเอเชีย และอันดับที่ 4 ของอาเซียน ในปี 2561 สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาการบูรณาการการต่างประเทศระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ นำโดยกระทรวงการต่างประเทศในการขยายความสัมพันธ์ พัฒนาบทบาทอย่างสร้างสรรค์ของประเทศไทยในเวทีโลก ขยายความร่วมมือในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ทั้งในและนอกภูมิภาค ดูแลและคุ้มครองผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ รวมถึงรักษาผลประโยชน์ของประเทศไทยในเวทีโลก และด้วยการดำเนินการด้านการต่างประเทศที่มีเอกภาพนี้ จะทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ด้วยการดำเนินการในหลายมิติเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและยืนหยัดของไทยในเวทีโลก ประกอบด้วย **มิติด้านความมั่นคง** ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏในแผนแม่บทประเด็นความมั่นคง แผนย่อยที่ 4 ด้านการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียน และนานาชาติ รวมทั้งองค์กรภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ

ดัชนีการทูตระดับโลก (Global Diplomacy Index: GDI)

ที่มา: Lowy Institution

มิติด้านความมั่งคั่ง เมื่อพิจารณาเทียบเคียงจากระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) แม้ว่าในปี 2562 จะมีมูลค่า 150,163.45 ล้านบาท ลดลงจาก 426,209.47 ล้านบาท ในปี 2561 หรือลดลงร้อยละ 64.77 แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ พบว่าแนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยมีความสอดคล้องกับแนวโน้มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก รวมทั้งประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จาก 131 ประเทศ ในการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก (Global Innovation Index: GII) และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางระดับสูง ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 4 จาก 37 ประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังมีความโดดเด่นระดับโลกจากการส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ ทั้งยังมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายมวลรวมภายในประเทศสำหรับการวิจัยและพัฒนาซึ่งลงทุนโดยภาคธุรกิจอยู่ในอันดับที่ 1 ของโลก

มูลค่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ

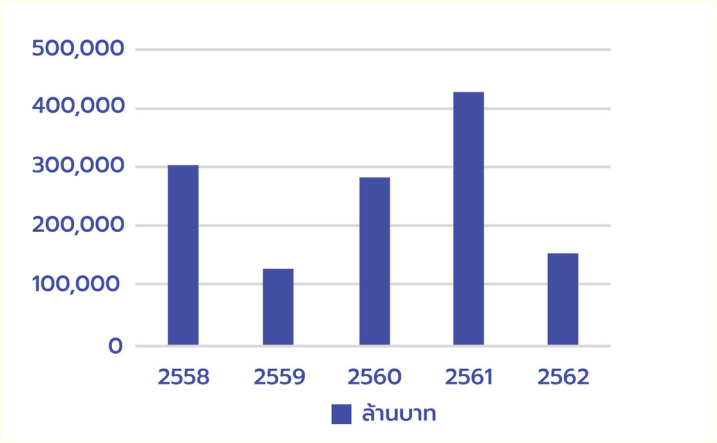

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

มิติด้านความยั่งยืน รายงาน Sustainable Development Report 2020 – The Sustainable Development Goals and COVID-19 ซึ่งจัดทำโดยเครือข่ายการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Solutions Network: SDSN) และมูลนิธิแบร์เทลส์มันน์ ร่วมกับสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ได้รายงานผลความก้าวหน้าการดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs ของแต่ละประเทศ ในปี 2563 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ลดลงไป 1 อันดับ จากอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศ ในปี 2562 แต่ทว่า คะแนนของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้นจาก 73.0 คะแนน ในปี 2562 เป็น 74.5 คะแนน ในปี 2563 และยังคงเป็นอันดับที่หนึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน

สถานะการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ.2563

ที่มา: Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., Woelm, F. (2020). The Sustainable Development Report 2020. Cambrige: Cambrige University Press.

มิติการมีมาตรฐานสากล ประเทศไทยได้ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่สำคัญในหลายด้าน โดยไทยได้ต่อยอดการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) โดยการผลักดันให้มีการตั้งเครือข่ายอาเซียนเพื่อการต่อต้านการประมง IUU (ASEAN Network for Combating IUU Fishing: AN-IUU) ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติ ซึ่งเป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชียที่ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว นอกจากนี้ไทยยังคงสามารถรักษาอันดับ Tier 2 ในปี 2563 ตามรายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา หรือ TIP Report ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง แต่การทบทวนนโยบายและมาตรการในการกำกับตรวจสอบเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีทางการเงิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ยังคงอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ

สถานะการค้ามนุษย์ของไทยตามรายงาน TIP Report

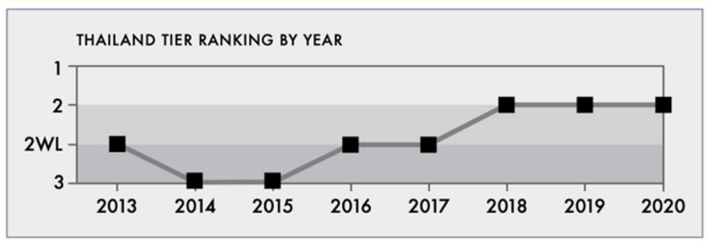

ที่มา: TIP Report

และมิติการมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก ประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนการทูตวัฒนธรรมส่งผลให้ “นวดไทย” ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโกได้สำเร็จ ด้านการทูตเชิงมนุษยธรรม ประเทศไทยได้ร่วมมือและให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเสริมศักยภาพประเทศเพื่อนบ้านในการรับมือกับโรคโควิด-19 รวมถึงจัดหาอุปกรณ์การแพทย์และการมอบเงินช่วยเหลือ ได้มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศหลายแห่ง อาทิ การดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2563 – 2565 คณะกรรมการบริหารยูเนสโก วาระปี 2562 – 2566 คณะกรรมการมรดกโลก วาระปี 2562 - 2564 คณะมนตรีองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ วาระปี 2563 – 2564 และได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมาธิการเสริมสร้างสันติภาพ ในวาระปี 2564 – 2565

ดร. เสรี นนทสูติ ผู้สมัครชาวไทย ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม วาระปี 2564 – 2567 และคุณเสาวลักษณ์ ทองก๊วย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ วาระปี 2564 – 2567 สะท้อนให้เห็นถึงการยอมรับจากนานาประเทศ ประเทศไทยยังได้ร่วมกำหนดนโยบายสุขภาพที่เป็นความสำเร็จด้านสาธารณสุขของไทยในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งการดำเนินงานในด้านสาธารณสุขและการรับมือกับโรคโควิด-19 ของประเทศไทยได้รับความชื่นชมอย่างมากจากประชาคมระหว่างประเทศ นอกจากนี้ทีมประเทศไทย สถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลใหญ่ได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยในต่างประเทศ

ตราสัญลักษณ์องค์การยูเนสโก และสัญลักษณ์ของอนุสัญญาว่าด้วยการสงวนรักษามรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Intangible Cultural Heritage

ที่มา: Asia Pacific Spa & Wellness Coalition

แผนแม่บทฯ ประเด็น (02) การต่างประเทศ

ประกอบด้วย 5 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมาย ดังนี้

รหัส	เป้าหมายแผน	สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2562	สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2563
020201	**ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น** กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 – 10	2562	2563
	ซึ่งเทียบเคียงข้อมูลจากระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) พบว่า ในปี 2562 ลดลงร้อยละ 64.77 จาก ปี 2561 ดัชนีนวัตกรรมโลก (GII) พบว่าในปี 2563 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จากทั้งหมด 131 ประเทศ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศกลุ่มรายได้ปานกลางระดับสูง ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 4 จาก 37 ประเทศ โดยไทยอยู่ในอันดับที่ 1 ของโลกในตัวชี้วัดย่อย การส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ และสัดส่วนค่าใช้จ่ายมวลรวมภายในประเทศสำหรับการวิจัยและพัฒนาซึ่งลงทุนโดยภาคธุรกิจ โดยยังคงมีความท้าทายจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ระดับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่เข้มข้นขึ้น และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจไทย ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**		
020202	**ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)** กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 – 10	2562	2563
	ซึ่งเทียบเคียงข้อมูลจากอันดับความก้าวหน้าการดำเนินงานเพื่อบรรลุ SDGs ของแต่ละประเทศ พบว่า ในปี 2563 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 41 จาก 166 ประเทศทั่วโลก ลดลงไป 1 อันดับ จากอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศ ในปี 2562 คะแนนดัชนีการพัฒนาที่ยังยืน พบว่า คะแนนของประเทศไทย คือ 74.5 คะแนน ปรับตัวดีขึ้น 1.5 คะแนน จากปี 2562 โดยยังคงมีความท้าทายจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้ความก้าวหน้าในการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ล่าช้ากว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**		

รหัส	เป้าหมายแผน	สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2562	ปี 2563
020301	**ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น** กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 – 10	2562	2563

ซึ่งเทียบเคียงข้อมูลจากการดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศ พบว่า ไทยได้รับการปลดสถานะใบเหลือง จากการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ไทยยังคงสามารถรักษาอันดับ Tier 2 ในปี 2563 ตามรายงานการค้ามนุษย์ การทบทวนนโยบายและมาตรการในการกำกับการตรวจสอบเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีทางการเงินยังอยู่ระหว่างดำเนินการให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ โดยยังคงมีความท้าทายจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานสากลและมาตรฐานภายในประเทศ ข้อจำกัดด้านองค์ความรู้และขีดความสามารถในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศของส่วนราชการ กลุ่ม/องค์กร และประชาชนผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายที่อาจยังไม่เคร่งครัดเท่าที่ควร ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ**ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

020401	**ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น** กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 – 10	2562	2563

ซึ่งเทียบเคียงข้อมูลจาก*ระดับความสำเร็จของไทยในการสร้างความเข้าใจ/การยอมรับภาพลักษณ์ และความนิยมไทยในสากลด้วยอำนาจแบบนุ่มนวล* พบว่า นวดไทย ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโก ไทยได้ร่วมมือและให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านในการรับมือกับโรคโควิด-19 จาก*ระดับความสำเร็จของไทยในเวทีระหว่างประเทศ* พบว่า ประเทศไทยและคนไทยได้รับการยอมรับให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ *จากระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายของคนไทย/ชุมชนไทยในต่างประเทศ ให้มีความเข้มแข็งและมีเกียรติภูมิ* พบว่า ทีมประเทศไทยได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยในต่างประเทศ โดยยังคงมีความท้าทายจากการส่งเสริมให้คนไทยมีความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ มาตรฐาน/ความเข้าใจที่ถูกต้องและการยอมรับของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย นิยามความเป็นสากล

รหัส	เป้าหมายแผน	สถานะการบรรลุเป้าหมาย ปี 2562	ปี 2563

ของความเป็นไทย การข่าวและการจัดทำรายงานสถานการณ์ระหว่างประเทศที่ต้องมีการดำเนินการให้เท่าทันเหตุการณ์และมีคุณภาพ รวมถึงความสามารถในการดำเนินการตามมาตรฐานสากล ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **บรรลุค่าเป้าหมาย**

020501	**ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพและไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกภูมิภาค** กำหนดค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุในปี พ.ศ. 2565 มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 – 10	2562	2563

ซึ่งเทียบเคียงข้อมูลจากกลไกทีมประเทศไทยในการยกระดับความสามารถในการดูแลและให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ พบว่าการทำงานในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ถือเป็นบทพิสูจน์การทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการที่สำคัญของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวกในการให้บริการด้านการต่างประเทศและด้านกงสุลให้แก่ประชาชน โดยยังคงมีความท้าทายจากการสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างเป็นเอกภาพ การพัฒนากลไกและช่องทางที่สนับสนุนการมีบทบาทของประชาชนในการขับเคลื่อนการต่างประเทศร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ และข้อจำกัดในการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงาน ซึ่งมีสถานะการบรรลุเป้าหมายอยู่ในระดับ **ต่ำกว่าค่าเป้าหมาย**

แผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 020201

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 – 10

ประเทศไทยมุ่งสู่การเป็นศูนย์กลางการให้บริการสุขภาพ (Healthcare Hub) การท่องเที่ยว (Hospitality Hub) และการศึกษา (Education Hub) รวมทั้งเป็นคลัสเตอร์ด้านการเกษตร อุตสาหกรรมอาหาร และเศรษฐกิจชีวภาพ (Agro-Food-Bio Cluster) ที่สำคัญของภูมิภาค และสนับสนุนให้บริษัท/องค์กรระหว่างประเทศจัดตั้งสำนักงานใหญ่ระดับภูมิภาค (Regional Headquarter) ในไทย โดยมีปัจจัยสู่ความสำเร็จ ได้แก่ ความเชื่อมโยงทางภายภาพและกฎระเบียบ การลดระดับการกีดกันทางการค้าระหว่างประเทศ การขยายความร่วมมือระหว่างประเทศด้านเศรษฐกิจ ความเชื่อมั่นของต่างประเทศที่มีต่อมาตรฐานสินค้าและบริการของไทย การเป็นระบบเศรษฐกิจนวัตกรรมที่มีความพร้อมด้านแรงงานฝีมือและการวิจัยและพัฒนา (R&D) และการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ในด้านเทคโนโลยี การเงิน และบริการ ทั้งนี้ การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน และการบริการของภูมิภาคเอเชียนั้น ประสบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งได้ส่งผลโดยตรงต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะในภาคการท่องเที่ยวและบริการที่หดตัวลงอย่างเห็นได้ชัด ระดับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่เข้มข้นขึ้น และภาวะการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกอันเป็นผลมาจากสงครามการค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา รวมถึงสถานการณ์ความไม่สงบในอิหร่าน

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ประเทศไทยมีแนวโน้มที่จะบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนของภูมิภาคเอเชีย แม้ว่าระดับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ในปี 2562 จะลดลงจาก 426,209.47 ล้านบาท ในปี 2561 เป็น 150,163.45 ล้านบาท ในปี 2562 หรือลดลงร้อยละ 64.77 (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2563) เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ลดลง และปัจจัยเสี่ยงในประเทศคู่ค้าคู่ลงทุนสำคัญ อาทิ จีน สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป และอาเซียน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ พบว่าแนวโน้มการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศของไทยมีความสอดคล้องกับแนวโน้มของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก (ธนาคารโลก, 2563) นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาผลการจัดอันดับดัชนีนวัตกรรมโลก หรือ Global Innovation Index (GII) ประจำปี 2563 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงระดับความสามารถด้านนวัตกรรมของแต่ละประเทศ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 44 จากทั้งหมด 131 ประเทศ โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มรายได้ปานกลางระดับสูง (Upper Middle-income Economies) ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 4 จาก 37 ประเทศ รองจากจีน มาเลเซีย และบัลแกเรีย (Cornell University, INSEAD, and WIPO, 2020) ทั้งนี้ ตัวชี้วัดย่อยที่ประเทศไทยโดดเด่นระดับโลก ได้แก่ การส่งออกสินค้าสร้างสรรค์ และสัดส่วนค่าใช้จ่ายมวลรวมภายในประเทศสำหรับการวิจัยและพัฒนาซึ่งลงทุนโดยภาคธุรกิจ ซึ่งได้รับการจัดอันดับให้อยู่ในอันดับที่ 1 ของโลก แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อย่างไรก็ดี การจัดอันดับตัวชี้วัดย่อยได้สะท้อนให้เห็นปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาด้านนวัตกรรมของไทย อาทิ สิ่งแวดล้อมด้านกฎระเบียบและการศึกษา ซึ่งเป็นความท้าทายที่สำคัญของไทยที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขโดยเร่งด่วน

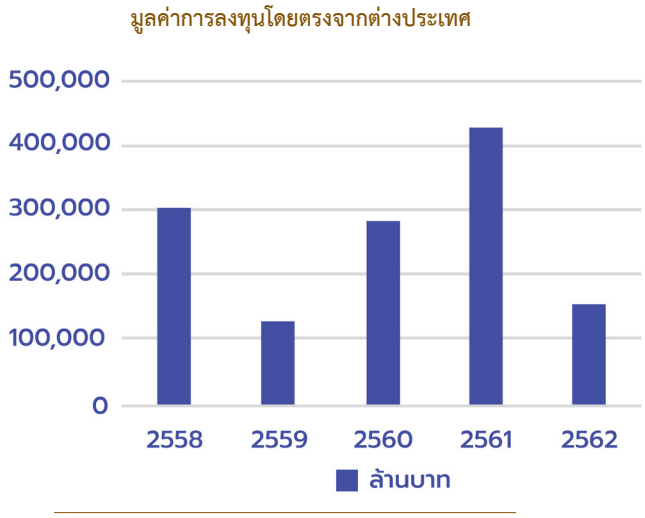

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

020201

การต่างประเทศ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2563 รัฐบาลได้ดำเนินงานด้านการต่างประเทศที่มุ่งเน้นการรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยในระดับทวิภาคี ไทยได้เจรจาเพื่อเตรียมการจัดทำข้อตกลงพิเศษ (Special Arrangement) กับประเทศเป้าหมายกลุ่มแรก ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ และเขตบริการพิเศษฮ่องกง เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักธุรกิจ วิศวกร และผู้เชี่ยวชาญที่มีความจำเป็นต้องเดินทางในระยะสั้นระหว่างกัน ซึ่งจะสนับสนุนการฟื้นฟูเศรษฐกิจของไทย ในระดับพหุภาคี ไทยได้ใช้ประโยชน์จากกรอบสหประชาชาติ และกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค เช่น กรอบความร่วมมืออาเซียน (ASEAN) กรอบความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APEC) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา – แม่โขง (ACMECS) ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ (BIMSTEC) การพัฒนาเขตเศรษฐกิจสามฝ่ายอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMT-GT) และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) ในการผลักดันความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และเพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชน โดยเฉพาะการผลักดันความร่วมมือเรื่องการส่งเสริมความเชื่อมโยงในภูมิภาค ซึ่งมุ่งเน้นการเชื่อมโยงระเบียงเศรษฐกิจต่าง ๆ ในกรอบอนุภูมิภาค โดยเชื่อมโยงกับโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เพื่อสร้างเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานให้แก่ไทยและประเทศเพื่อนบ้าน ควบคู่กับการเร่งรัดเจรจาความตกลงต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายการเป็นศูนย์กลางการค้าการลงทุนของภูมิภาค อาทิ การเจรจาความตกลงการค้าภายใต้กรอบความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership: RCEP) ระหว่างอาเซียนกับคู่ภาคี 5 ประเทศ ได้แก่ จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ซึ่งได้มีการลงนามแล้วในปี 2563 จะช่วยเพิ่มโอกาสด้านการค้าและการลงทุนสำหรับผู้ประกอบการไทยในการเข้าสู่ตลาดขนาดใหญ่ที่ครอบคลุมประชากร 1 ใน 3 ของประชากรโลก รวมถึงการสร้างความร่วมมือกับประเทศที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้มาช่วยพัฒนาเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ระบบ 5G และ e-Commerce ในประเทศไทย สอดคล้องกับการเชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน สถาบันการศึกษา ในด้านเทคโนโลยี การเงิน และบริการ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ เพื่อให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจที่เน้นนวัตกรรม

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้า การลงทุน และการบริการในภูมิภาคเอเชีย มีปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญ คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกอันเป็นผลมาจากสงครามการค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาชนจีนและสหรัฐอเมริกา ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อภาคการส่งออกสินค้าของไทย ผ่านการหดตัวของอุปสงค์ต่างประเทศและการชะงักงันของห่วงโซ่อุปทาน และระดับการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศที่เข้มข้นขึ้น โดยเฉพาะประเทศอื่นในภูมิภาคอาเซียนที่ได้ยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษเพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อเศรษฐกิจไทย ทั้งการบริโภคอุปโภคภาคเอกชน การลงทุน การค้าต่างประเทศ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการท่องเที่ยวและบริการซึ่งหยุดชะงักลงเนื่องจากมาตรการจำกัดการเดินทางและการปิดเขตแดนเพื่อป้องกันการติดเชื้อในประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย การที่จะสร้างให้ไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าการลงทุนในด้านการให้บริการสุขภาพ การท่องเที่ยว และการศึกษาของภูมิภาคเอเชีย รวมทั้งการเป็นที่ตั้งของสำนักงานใหญ่ระดับภูมิภาคของบริษัท/องค์กรระหว่างประเทศนั้น ภายใต้บริบทความท้าทายจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และสภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัวลง ไทยจะต้องเร่งสร้างความเชื่อมั่นเพื่อดึงดูดนักลงทุนและนักธุรกิจต่างประเทศ ให้กลับมาลงทุนและดำเนินธุรกิจในไทย และนำเสนอจุดแข็งของไทย อาทิ การเป็นแหล่งผลิตอาหารที่มีมาตรฐานและปลอดภัย แหล่งลงทุนที่มีศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและปลอดภัย มีมาตรฐานการรักษาพยาบาลที่ดี ทั้งนี้ การสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุนและนักธุรกิจต่างชาติต้องดำเนินการควบคู่กับการกำหนดมาตรการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้ามายังประเทศไทย และมาตรการส่งเสริมการค้าการลงทุนต่างชาติอื่น ๆ เพื่อให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้โดยรวดเร็ว นอกจากนี้ ไทยยังคงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาขีดความสามารถทางการแข่งขัน โดยจะต้องดำเนินการเชิงรุกเพื่อสร้างเศรษฐกิจนวัตกรรมให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริง เนื่องจากนวัตกรรมจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะดึงดูดผู้ประกอบการที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาลงทุนในไทย อันจะก่อให้เกิดการถ่ายทอดและต่อยอดการใช้เทคโนโลยี (Technology Transfer and Development) ในการพัฒนาประเทศและสร้างรายได้ให้กับประชาชนไทยอย่างทั่วถึง รวมทั้งจะต้องยกระดับศักยภาพและมาตรฐานสากลของธุรกิจบริการที่ไทยจะต้องการเป็นศูนย์กลางอย่างเร่งด่วน

แผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 020202

ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable DevelopmentGoals: SDGs)

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 – 10

ประเทศไทยได้ดำเนินการร่วมกับนานาประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการเติบโตและความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยมีคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้การต่างประเทศไทยมีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลก โดยต้องอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักรู้ของภาคส่วนต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ศักยภาพบุคลากร หน่วยงาน และภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน การกำหนดท่าทีของไทยในการประชุมระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องความพร้อมของต่างประเทศที่จะร่วมมือกันดำเนินการ การประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศ การนำเสนอศักยภาพของไทยและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเวทีระหว่างประเทศ รวมถึงฐานข้อมูลกลางการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งในการดำเนินการเพื่อให้ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้น ประสบปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ การที่กลุ่มคนส่วนใหญ่ในสังคมยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญจำเป็นของ SDGs การขาดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงนิยามตัวชี้วัด SDGs ที่ยังไม่ตรงกันระหว่างระดับชาติและระดับสากล

สถานะการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย พ.ศ. 2563

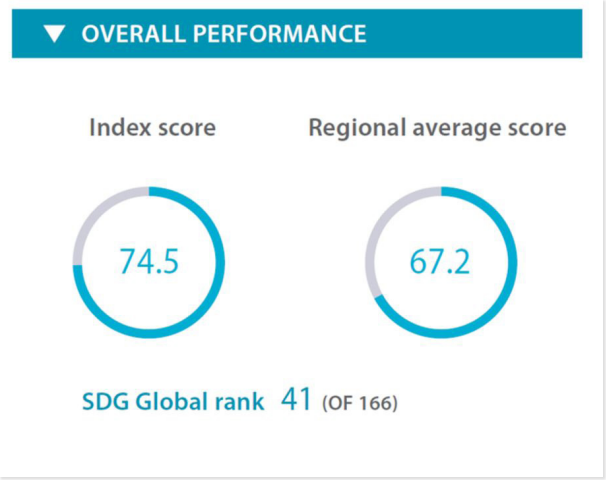

ที่มา: Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Lafortune, G., Fuller, G., Woelm, F. (2020). The Sustainable Development Report 2020. Cambrige: Cambrige University Press.

อันดับการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศอาเซียน

ที่มา: https://www.bltbangkok.com/news/27847/?fbclid=IwAR1YVE1t99N82hIJFX-mPdsB4cWhwqRZ7ZXRN_NM5eYCQ1QTbmlVgGGt7JI

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย แม้ว่าสหประชาชาติจะยังไม่มีการกำหนดดัชนีชี้วัดค่าสถานะการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศต่าง ๆ อย่างเป็นทางการ ทำให้ไม่สามารถจัดอันดับความก้าวหน้าในการขับเคลื่อน SDGs ของแต่ละประเทศเพื่อเปรียบเทียบระหว่างกันได้ แต่การวิเคราะห์สถานการณ์ความสำเร็จของบทบาทไทยในการเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ อาจพิจารณาจากข้อมูลใน Sustainable Development Report 2020 – The Sustainable Development Goals and COVID-19 ซึ่งจัดทำโดยเครือข่ายการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Solution Network: SDSN) และมูลนิธิแบร์เทลส์มันน์ ร่วมกับสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ ซึ่งในปี 2563 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ 41 จาก 166 ประเทศ ลดลงไป 1 อันดับ จากอันดับที่ 40 จาก 162 ประเทศในปี 2562 แต่เมื่อพิจารณาคะแนนดัชนีการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs Index) ซึ่งใช้วัดความก้าวหน้าการดำเนินงานของแต่ละประเทศ พบว่า คะแนนของประเทศไทยปรับตัวดีขึ้นจาก 73.0 คะแนน ในปี 2562 เป็น 74.5 คะแนน ในปี 2563 และยังคงเป็นอันดับที่หนึ่งในกลุ่มประเทศอาเซียน อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังมีประเด็นที่มีความท้าทายที่ควรให้ความสำคัญและดำเนินการเร่งด่วน 2 เป้าหมายหลัก คือ เป้าหมายหลักที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดี และเป้าหมายหลักที่ 10 การลดความเหลื่อมล้ำทั้งภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยสามารถพัฒนาสถานะเป้าหมายหลักที่ 13 การรับมือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเป้าหมายหลักที่ 14 การใช้ประโยชน์จากมหาสมุทรและทรัพยากรทางทะเลให้ดีขึ้นจากปีที่ผ่านมาได้ สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้าและความพยายามในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ

การต่างประเทศ

การดำเนินงานที่ผ่านมา ในช่วงปี 2563 คณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการฯ ได้ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศ (Thailand's SDGs Roadmap) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้ภายในปี 2573 โดยในคราวประชุม กพย. ครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 14 กันยายน 2563 คณะกรรมการฯ ได้ให้ความเห็นชอบการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบและประสานงานหลักการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมายหลัก และ 169 เป้าหมายย่อย และมอบหมายให้หน่วยงานดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญในการประสานและบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุทั้งในระดับเป้าหมายหลักและระดับเป้าหมายย่อย ทั้งนี้เพื่อดำเนินการตาม Thailand's SDGs Roadmap ได้มีการจัดกลุ่มตัวชี้วัด SDGs ตามความสอดคล้องกับบริบทการพัฒนาประเทศ รวมทั้งยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้การติดตามและประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้ระยะเวลาและบริบทการพัฒนาของประเทศไทย รวมทั้งได้มีการจัดทำชุดวิดิทัศน์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมในการขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินสิ่งแวดล้อมในระดับยุทธศาสตร์ชาติทั้งในระดับประชาชนทั่วไปและระดับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาเว็บไซต์ "ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน" http://sdgs.nesdc.go.th/ เพื่อให้เป็นเว็บไซต์และฐานข้อมูลกลางในการรวบรวมและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย นอกจากนี้ ยังได้มีการขับเคลื่อน SDGs ในระดับพื้นที่หรือ SDGs Localization โดยคัดเลือกจังหวัดนำร่อง 9 จังหวัด ได้แก่ กาฬสินธุ์ นราธิวาส น่าน ยโสธร เลย ลพบุรี เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี และฉะเชิงเทรา และองค์กรส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่ อบจ.กระบี่ อบต.บ้านไร่ (อุทัยธานี) เทศบาลนครสุราษฎร์ธานี เทศบาลเมืองศรีสะเกษ และเทศบาลตำบลวังไผ่ (ชุมพร) ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 6 ภาคของประเทศ เพื่อวางแนวทางในการบูรณาการ SDGs สู่การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อน SDGs หน่วยงานไทยได้นำเสนอศักยภาพของประเทศและแนวคิดการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผ่านการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อการพัฒนาเกษตรแบบยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้แก่ วิทยาลัยเทคนิค-วิชาชีพแขวงคำม่วน สปป.ลาว รวมถึงดำเนินโครงการอาสาสมัครเพื่อนไทย และโครงการสนับสนุนความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศในระดับทวิภาคี โดยให้ความร่วมมือแบบใต้-ใต้และไตรภาคี ซึ่งปัจจุบันมีประเทศหุ้นส่วนความร่วมมือกว่า 21 ประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินการเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศและเพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มากขึ้น/ดีขึ้น ร้อยละ 5 – 10 ได้ภายในปี 2565 นั้นยังมีความท้าทายจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้การประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานและองค์การระหว่างประเทศต้องหยุดชะงัก รวมถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ล่าช้ากว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยเฉพาะด้านการพัฒนาคน (People) และด้านเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง (Prosperity) ที่ต้องชะลอตัวลงอย่างมีนัยสำคัญ อันเนื่องมาจากการที่ภาครัฐจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับด้านสาธารณสุขเป็นหลัก และการดำเนินมาตรการเพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทั้งภายในและระหว่างประเทศ ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคดังกล่าวยังไม่สามารถคาดเดาจุดสิ้นสุดได้ เพราะมีความเป็นไปได้ที่อาจจะนำมาซึ่งสภาวะการเข้าสู่ความยากจนได้มากขึ้น อันเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ซบเซาลง ส่งผลให้เกิดการว่างงาน และอาจนำมาซึ่งความไม่สงบจากการก่ออาชญากรรม ส่งผลต่อการขับเคลื่อน SDGs ในเป้าหมายหลักที่ 1 ขจัดความยากจน เป้าหมายหลักที่ 8 ส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และเป้าหมายหลักที่ 16 ส่งเสริมสันติภาพและการเข้าถึงระบบยุติธรรมอย่างเท่าเทียมกัน จึงเป็นความท้าทายที่สำคัญในการพัฒนาและรักษาระดับการพัฒนา SDGs ในช่วงปี 2564- 2565 เพื่อบรรลุเป้าหมายในปี 2565

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย หน่วยงานรัฐและภาคีเครือข่ายควรทำงานร่วมกันในลักษณะหุ้นส่วนการพัฒนาเชิงรุก เพื่อดำเนินงานตามแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDGs Roadmap) โดยควรเร่งสร้างความตระหนักรู้ให้เกิดขึ้นกับคนทั้งประเทศ โดยเฉพาะในชุมชนและท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นกับคนทุกกลุ่มทุกวัย รวมทั้งควรเร่งเชื่อมโยงโครงการที่ดำเนินการเพื่อตอบโจทย์ SDGs และตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติเข้าด้วยกัน โดยควรใช้ระบบการติดตามและประเมินผลแห่งชาติ (eMENSCR) เป็นหลักในการติดตามความก้าวหน้าการบรรลุ SDGs ซึ่งจะช่วยทำให้เกิดความเป็นเอกภาพในการดำเนินการของหน่วยงานรัฐ

แผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563

การพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 020301

ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 – 10

เนื่องจากโลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีความเชื่อมโยงใกล้ชิดและการแข่งขันที่สูงมากขึ้น ส่งผลให้การพัฒนาอย่างเป็นเอกเทศจากทั้งกฎเกณฑ์และมาตรฐานที่ได้การยอมรับอย่างเป็นสากลเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก ทั้งนี้ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อลดเงื่อนไขที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของไทยมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายไทยให้เป็นไปตามกฎระเบียบระหว่างประเทศ มาตรฐานสากล และพันธกรณีระหว่างประเทศ การยกระดับมาตรฐานในประเทศให้ทัดเทียมกับมาตรฐานสากล การบูรณาการระหว่างส่วนราชการในการอนุวัติพันธกรณีระหว่างประเทศของไทย/มาตรฐานสากลที่สำคัญต่อผลประโยชน์ของประเทศ การมีภาคีเครือข่ายที่เข้มแข็งในด้านที่ไทยให้ความสำคัญ และการพัฒนาองค์ความรู้และขีดความสามารถของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของไทยในการปฏิบัติตามกฎระเบียบ มาตรฐาน และพันธกรณีต่าง ๆ ทั้งนี้ นอกจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานสากลและมาตรฐานภายในประเทศ และการขาดการบูรณาการและความเชื่อมโยงข้อมูลของหน่วยงานรัฐแล้ว การขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังก็ถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการดำเนินงานที่ไทยต้องให้ความสำคัญอีกด้วย

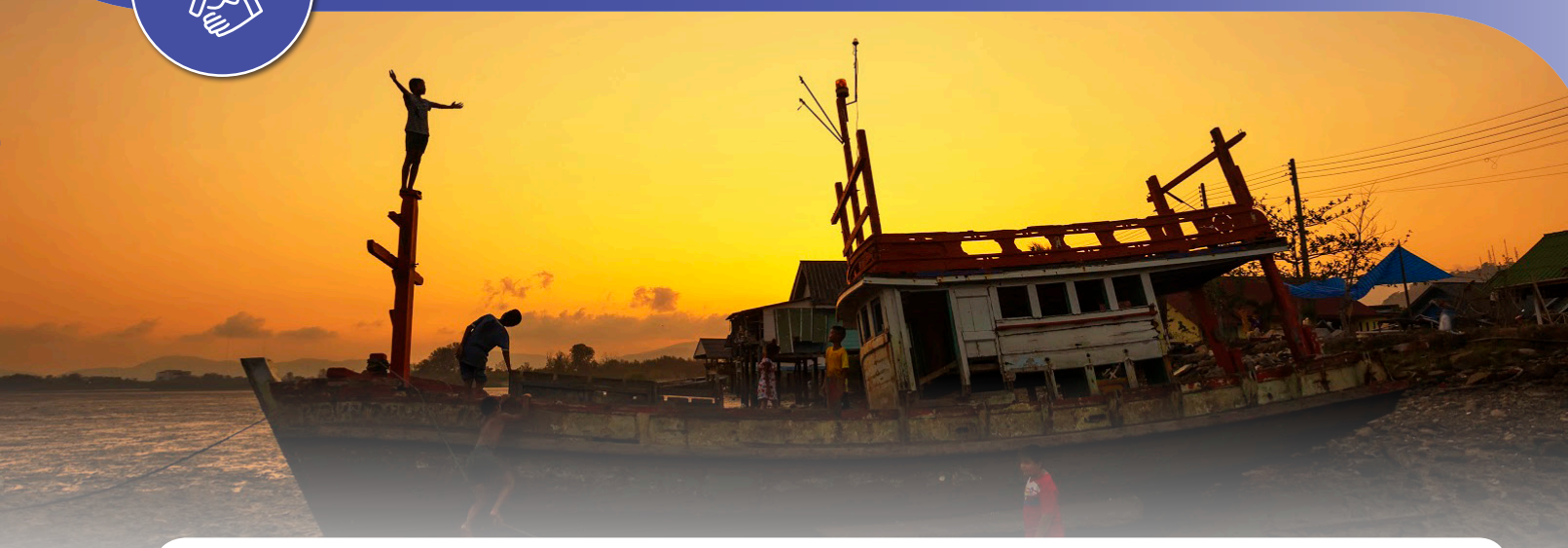

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2563 ประเทศไทยได้ดำเนินการตามพันธกรณีระหว่างประเทศและมาตรฐานสากลที่สำคัญในหลายด้าน อาทิ การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU) ซึ่งหลังจากที่ได้รับการปลดสถานะใบเหลืองจากสหภาพยุโรปเมื่อต้นปี 2562 ประเทศไทยได้ต่อยอดการดำเนินงานโดยการผลักดันให้มีการตั้งเครือข่ายอาเซียนเพื่อการต่อต้านการประมง IUU (ASEAN Network for Combating IUU Fishing: AN-IUU) ซึ่งเป็นกรอบการดำเนินงานสำหรับแลกเปลี่ยนข้อมูลและเสริมสร้างขีดความสามารถในการต่อต้านการประมง IUU ระดับภูมิภาคโดยร่วมกับสหภาพยุโรป ในด้านการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน และผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนอันเนื่องมาจากการประกอบธุรกิจ ไทยได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนตามหลักการชี้แนะของสหประชาชาติ เป็นประเทศแรกในภูมิภาคเอเชีย โดยคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานหลักรับผิดชอบ พร้อมทั้งกำชับให้เร่งปฏิบัติตามแผนดังกล่าวให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป นอกจากนี้ ในด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ (Anti-Human Trafficking) ไทยยังคงสามารถรักษาอันดับ Tier 2 ในปี 2563 ตามรายงานการค้ามนุษย์ของสหรัฐอเมริกา หรือ TIP Report ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดี **ยังมีบางประเด็นที่อยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อให้ไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ** อาทิ การทบทวนนโยบายและมาตรการในการกำกับตรวจสอบเกี่ยวกับนวัตกรรมทางเทคโนโลยีและเทคโนโลยีทางการเงิน เพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

สถานะการค้ามนุษย์ของไทยตามรายงาน TIP Report

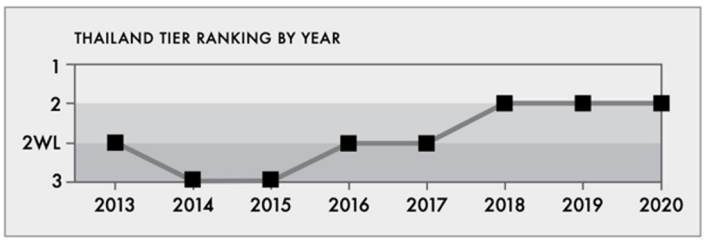

ที่มา: TIP Report

การดำเนินการที่ผ่านมา ภาครัฐได้ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2563 โดยมุ่งเน้นการดำเนินโครงการเพื่อเสริมสร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ รวมถึงแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศกับต่างประเทศ การพัฒนาขีดความสามารถบุคลากร และทบทวนกฎระเบียบและกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศ และมาตรฐานสากลในหลายด้าน อาทิ ด้านแรงงาน การศึกษา การเงิน กระบวนการยุติธรรม และกฎหมายระหว่างประเทศ การบริหารจัดการภาครัฐ และการกำกับดูแลองค์กรไม่แสวงหากำไรและนิติบุคคล การดำเนินการส่งเสริมการอนุวัติพันธกรณีระหว่างประเทศของไทยด้านสิทธิมนุษยชน โดยกระทรวงการต่างประเทศร่วมกับกระทรวงยุติธรรมและสหประชาชาติในการประกาศใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เป็นประเทศแรกในอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับการบูรณาการระหว่างส่วนราชการในการอนุวัติพันธกรณีระหว่างประเทศของไทย/มาตรฐานสากลที่สำคัญต่อผลประโยชน์ของประเทศ การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมบทบาทเชิงรุกของไทยในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากลที่สำคัญในฐานะประเทศผู้ให้ใหม่ (Emerging Donor) และหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (Development Partner) ผ่านการดำเนินโครงการต่าง ๆ อาทิ โครงการอาสาสมัครเพื่อนไทย (Friends from Thailand: FFT) โดยได้จัดส่งอาสาสมัครไทยไปปฏิบัติงานในต่างประเทศภายใต้โครงการพัฒนาและตามคำขอของประเทศคู่ร่วมมือต่าง ๆ ทั้งในประเทศเพื่อนบ้านและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชียใต้และแอฟริกา และการเผยแพร่ความสำเร็จด้านสาธารณสุขและนำเสนอแนวปฏิบัติด้านหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าและระบบสาธารณสุขที่เข้มแข็งของไทยในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินทางสาธารณสุขเพื่อเป็นแบบอย่างในการป้องกันและรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 กระทรวงการต่างประเทศกับหน่วยงานไทยได้ร่วมกันดำเนินการชี้แจงทำความเข้าใจในประเด็นที่ไทยถูกจับตามองจากต่างประเทศ อาทิ การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ต่อสหรัฐอเมริกาในการจัดทำรายงาน TIP Report ปี 2563 และส่งเสริมความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ในอนาคต นอกจากนี้ ผู้แทนไทยในคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ได้มีบทบาทในการผลักดันประเด็นความมั่นคงของมนุษย์และการพัฒนาที่ยั่งยืน การคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง ในการจัดทำวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียนภายหลังปี 2563 และการทำกรอบการฟื้นฟูที่ครอบคลุมของอาเซียนจากโควิด-19

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อให้ประเทศไทยมีการพัฒนาที่สอดคล้องกับมาตรฐานสากลในทุกมิติและสามารถมีบทบาทเชิงรุกในการร่วมกำหนดมาตรฐานสากล มีปัญหาและอุปสรรคสำคัญ ได้แก่ ความไม่สอดคล้องกันระหว่างมาตรฐานสากลและมาตรฐานภายในประเทศ รวมถึงข้อจำกัดด้านองค์ความรู้และขีดความสามารถในการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศของส่วนราชการ กลุ่ม/องค์กร และประชาชนผู้เกี่ยวข้อง ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายที่อาจยังไม่เคร่งครัดเท่าที่ควรในบางมิติ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในระยะต่อไปอาจพิจารณาปรับตัวชี้วัดของแผนแม่บทย่อยฯ โดยใช้ตัวชี้วัดที่เป็นรูปธรรม และสอดคล้องต่อการดำเนินงานในปัจจุบันของไทย อาทิ การใช้สถานะของประเทศในประเด็นการค้ามนุษย์ (TIP Report) การบินระหว่างประเทศ (ICAO) การควบคุมการประมงผิดกฎหมาย (IUU) และการฟอกเงิน โดยกำหนดเป้าหมายให้สถานะของประเทศในอนาคตอยู่ในระดับที่ไม่ต่ำกว่าสถานะปัจจุบันหรือจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล ทั้งนี้ ควรให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้ รวมถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถและศักยภาพให้กับส่วนราชการและภาคส่วนอื่น ๆ ในการดำเนินการในทุกด้านเพื่อให้เป็นไปตามกฎระเบียบ พันธกรณี และมาตรฐานระหว่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะส่งผลให้ประชาชนไทยมีคุณภาพชีวิตและมาตรฐานต่าง ๆ ที่ดีขึ้นแล้ว ยังจะช่วยป้องกันไม่ให้ประเทศคู่ค้าคู่ลงทุนเกิดการใช้มาตรการลงโทษด้านเศรษฐกิจต่อไทยด้วย

แผนแม่บทย่อย ปี 2562 ปี 2563

การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 020401

ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 – 10

ประเทศไทยได้ส่งเสริมสถานะ อำนาจแบบนุ่มนวล และขีดความสามารถของไทย ผ่านการเผยแพร่วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ และการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะส่งผลให้การต่างประเทศไทย มีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลกได้ ทั้งนี้ เพื่อบรรลุเป้าหมายต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย การบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความนิยมไทยในต่างประเทศและบทบาทของไทยบนเวทีระหว่างประเทศ การข่าวและการจัดทำรายงานสถานการณ์ระหว่างประเทศ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประเทศไทย ความพร้อมของประเทศภาคีในการผลักดันวาระระหว่างประเทศร่วมกัน การพัฒนาบทบาทในความร่วมมือทุกระดับอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างพันธมิตรรอบด้าน คนไทยมีความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ องค์ความรู้ของไทยเป็นที่ชื่นชมในเวทีโลก มาตรฐาน/ความเข้าใจที่ถูกต้องและการยอมรับของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรม และมรดกไทย ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรม การประชุมนานาชาติ/ระดับโลก และการเป็นศูนย์กลางขององค์การระหว่างประเทศในภูมิภาค ประกอบกับบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศ/ต่างประเทศ ประเทศไทยหรือคนไทยได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์การระหว่างประเทศ การเข้าร่วมและมีบทบาทในองค์การระหว่างประเทศ ไปจนถึงความเข้มแข็งของคนไทยและชุมชนไทยในต่างประเทศ นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศพันธมิตรในการพัฒนา ความสามารถในการดำเนินการตามมาตรฐานสากล และประเด็นความน่าเชื่อถือของไทยอันเกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมืองยังคงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการให้ประเทศไทยมีเกียรติภูมิ อำนาจต่อรอง และได้รับการยอมรับในสากลมากขึ้น

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย เมื่อพิจารณาระดับ*ความสำเร็จของไทยในการสร้างความเข้าใจ/การยอมรับภาพลักษณ์ และความนิยมไทยในสากลด้วยอำนาจแบบนุ่มนวล* พบว่า ด้านการทูตเชิงวัฒนธรรม ประเทศไทยสามารถขับเคลื่อนการทูตวัฒนธรรมส่งผลให้ “นวดไทย” ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ขององค์การยูเนสโกได้สำเร็จ ด้านการทูตเชิงมนุษยธรรม ประเทศไทยได้ร่วมมือและให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเสริมศักยภาพประเทศเพื่อนบ้านในการรับมือกับโรคโควิด-19 รวมถึงจัดหาอุปกรณ์การแพทย์และการมอบเงินช่วยเหลือ หากพิจารณา*ระดับความสำเร็จของไทยในเวทีระหว่างประเทศ* พบว่าประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศอย่างกว้างขวาง โดยในปี 2563 ประเทศไทยได้มีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศหลายเวที อาทิ การดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ วาระปี 2563 – 2565 คณะกรรมการบริหารยูเนสโก วาระปี 2562 – 2566 คณะกรรมการมรดกโลก วาระปี 2562 - 2564 และคณะมนตรีองค์การทางทะเลระหว่างประเทศ วาระปี 2563 – 2564 และในปีที่ผ่านมาที่ประชุมคณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติมีมติเลือกให้ประเทศไทยดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมาธิการเสริมสร้างสันติภาพ ในวาระปี 2564 – 2565 มีมติเลือกให้ ดร. เสรี นนทสูติ ผู้สมัครชาวไทย ดำรงตำแหน่งสมาชิกคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม วาระปี 2564 – 2567 และคุณเสาวลักษณ์ ทองก๊วย ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ วาระปี 2564 - 2567 ซึ่งจะทำให้ประเทศไทยมีบทบาทในการกำหนดทิศทางและผลักดันประเด็นที่มีความสำคัญทั้งสำหรับประเทศไทยและสำหรับโลกด้วย นอกจากนี้ ประเทศไทยยังได้ร่วมกำหนดนโยบายสุขภาพที่เป็นความสำเร็จด้านสาธารณสุขของไทยในเวทีระหว่างประเทศ และการดำเนินงานในด้านสาธารณสุขและการรับมือกับโรคโควิด-19 ของประเทศไทยได้รับความชื่นชมอย่างมากจากประชาคมระหว่างประเทศ โดยผู้นำไทยได้รับเชิญเป็นพิเศษจากผู้อำนวยการใหญ่ขององค์การอนามัยโลก ให้กล่าวถ้อยแถลงในพิธีปิดการประชุมสืบเนื่องของการประชุมสมัชชาอนามัยโลก สมัยที่ 73 และได้กล่าวชื่นชมความสำเร็จของไทยในการรับมือกับโรคโควิด-19 และขอให้ทุกประเทศดำเนินการโดยมีประเทศไทยเป็นตัวอย่าง เมื่อพิจารณาจาก*ระดับความสำเร็จในการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างเครือข่ายของคนไทย/ชุมชนไทยในต่างประเทศให้มีความเข้มแข็งและมีเกียรติภูมิ* พบว่าทีมประเทศไทย สถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลใหญ่ได้ดำเนินการสร้างเครือข่ายและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนไทยในต่างประเทศ ผ่านกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ การให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาในต่างแดน รวมทั้งโครงการท้องถิ่นของคนไทยในต่างประเทศ ซึ่งระดับความสำเร็จข้างต้นทำให้เห็นว่าในปี 2563 ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนเป้าหมายอย่างมีนัยสำคัญ

020401

การต่างประเทศ

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐเพื่อส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก ในช่วงปี 2563 มีการจัดตั้งสำนักงานสัญชาติและนิติกรณ์ เมืองพัทยา โดยนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์ในงานอำนวยการเอกสิทธิ์แก่คณะทูต กงสุลต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในประเทศไทยให้ทันสมัยรวดเร็ว เป็นการต่อยอดนโยบาย “เจนีวาแห่งเอเชีย” ในการเป็นแหล่งบ่มเพาะองค์ความรู้และแนวปฏิบัติสากลของภูมิภาค สอดคล้องกับการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรม การประชุมนานาชาติ/ระดับโลก และการเป็นศูนย์กลางขององค์การระหว่างประเทศในภูมิภาค ดำเนินกิจกรรมเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารนโยบายสำคัญของรัฐบาลเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทยผ่านเครือข่ายต่างประเทศ ดำเนินโครงการการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และมาตรการรองรับของประเทศไทยในการขึ้นทะเบียนนวดไทยเป็นรายการตัวแทนมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของมนุษยชาติกับยูเนสโก ส่งผลให้เอกลักษณ์ อัตลักษณ์ ศิลปะ วัฒนธรรมและมรดกไทย ได้รับการยอมรับระหว่างประเทศ ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อพิจารณาความเหมาะสมและเตรียมความพร้อมในการเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการส่งเสริมการแสดงออกทางวัฒนธรรม ค.ศ. 2005 ดำเนินโครงการส่งเสริมบทบาทและสร้างภาพลักษณ์ของไทยในเวทีระหว่างประเทศด้านการรักษาและเสริมสร้างสันติภาพ ซึ่งเป็นการสนับสนุนบทบาทไทยในเวทีระหว่างประเทศ ดำเนินโครงการศึกษาดูงานเส้นทางวัฒนธรรมกับประวัติศาสตร์การทูตไทยในแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ ซึ่งเป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายกับสื่อมวลชนเพื่อการขยายผลไปสู่ความร่วมมือและทำงานร่วมกันในการเผยแพร่วัฒนธรรมและความนิยมไทยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดำเนินโครงการรณรงค์หาเสียงเพื่อขอรับการสนับสนุนผู้สมัครของไทยในการเลือกตั้งตำแหน่งเลขาธิการองค์การที่ปรึกษากฎหมายแห่งเอเชียและแอฟริกา เพื่อสนับสนุนให้บุคลากรไทยดำรงตำแหน่งบริหารในองค์การระหว่างประเทศ และสอดคล้องกับความพร้อมของประเทศภาคีในการผลักดันวาระระหว่างประเทศร่วมกัน

มีการจัดตั้งศูนย์อาเซียนเพื่อการศึกษาและการหารือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อการส่งเสริมความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนในภูมิภาคผ่านการศึกษาและวิจัย การเสริมสร้างขีดความสามารถประเทศสมาชิกอาเซียน และการส่งเสริมการหารือและความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมภายในอาเซียนและกับภาคีภายนอกของอาเซียน และในวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด–19 ในการหารือในกรอบอาเซียนและอาเซียนกับคู่เจรจา ประเทศไทยได้เสนอการจัดตั้งกองทุนอาเซียนเพื่อรับกับมือโควิด–19 และสนับสนุนกองทุนอาเซียนเพื่อรับมือกับโควิด-19 และกองทุนสหประชาชาติเพื่อรับมือและฟื้นฟูจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 กองทุนละ 100,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ และได้เสนอให้อาเซียนพิจารณาการจัดตั้งกองทุน “ASEAN SMEs Recovery Facility” เพื่อเป็นกลไกที่จะช่วยสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถเข้าถึงแหล่งทุนและฟื้นตัวจากโควิด-19 นอกจากนี้ไทยยังมีบทบาทสร้างสรรค์ในเวทีระหว่างประเทศ โดยประเทศไทยได้นำความสำเร็จด้านสาธารณสุขของไทยที่ได้รับการยอมรับจากประชาคมโลก ไปเผยแพร่ในการประชุมระดับรัฐมนตรีในกรอบสหประชาชาติเรื่องหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในการส่งเสริมความมั่นคงด้านสุขภาพ และแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของไทย ซึ่งได้รับการยอมรับจากองค์การอนามัยโลก ไปเผยแพร่เพื่อเป็นตัวอย่างของแนวทางปฏิบัติในการป้องกันและรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งการดำเนินการข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความนิยมไทยในต่างประเทศ/บทบาทของไทยบนเวทีระหว่างประเทศ

020401

การต่างประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย ในช่วงปี 2563 หน่วยงานรัฐได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ภายใต้แนวคิดการทูตเชิงวัฒนธรรม และการทูตเชิงมนุษยธรรม กิจกรรมการทูตพหุภาคี/ภูมิภาค และการดำเนินนโยบายการต่างประเทศ ซึ่งทำให้ประเทศไทยเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ และมีบทบาทในประชาคมโลกมากขึ้น แต่ประเทศไทยยังคงมีความท้าทายในการส่งเสริมให้คนไทยมีความสามารถและศักยภาพเป็นที่ยอมรับในต่างประเทศ มาตรฐาน/ความเข้าใจที่ถูกต้องและการยอมรับของต่างประเทศที่มีต่อประเทศไทย นิยามความเป็นสากลของความเป็นไทย และการข่าวและการจัดทำรายงานสถานการณ์ระหว่างประเทศที่ต้องมีการดำเนินการให้เท่าทันเหตุการณ์และมีคุณภาพ รวมถึงความสามารถในการดำเนินการตามมาตรฐานสากล ซึ่งอาจเป็นเงื่อนไขในการได้รับการยอมรับในเวทีระหว่างประเทศ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย สำหรับการดำเนินการส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก ควรดำเนินการยกระดับการส่งเสริมเอกลักษณ์ให้นำไปสู่การสร้างมูลค่าเพิ่มและสามารถต่อยอดต่อไปได้ เสริมสร้างขีดความสามารถให้ทุกภาคส่วนของไทยในการเสริมสร้างสถานะของประเทศ ให้มีเกียรติภูมิบนเวทีโลก และมีอำนาจในการต่อรองกับนานาประเทศเพื่อปกป้อง รักษาและเพิ่มพูนผลประโยชน์แห่งชาติในทุกมิติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ เพิ่มความนิยมไทยผ่านการใช้อำนาจแบบนุ่มนวล การปรับตัวของส่วนราชการไทยในการประชาสัมพันธ์ภาพลักษณ์ และบทบาทผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มมากขึ้น นอกจากนี้ อาจมีการผลักดันประเด็นที่ไทยมีศักยภาพและต้องการส่งเสริมผ่านเวทีหารือระหว่างประเทศเพื่อยกระดับบทบาทของไทยในประเด็นต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการรักษามาตรฐานสากลในด้านต่าง ๆ และการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศ เพื่อให้ประเทศไทยได้รับการยอมรับจากนานาประเทศและเพิ่มโอกาสการมีบทบาทในเวทีระหว่างประเทศต่อไป

ปี 2562 ปี 2563 แผนแม่บทย่อย

การต่างประเทศมีเอกภาพและบูรณาการ

เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย 020501

ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างมีเอกภาพ
และไทยเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือกับต่างประเทศในทุกภูมิภาค

ค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565

มากขึ้น/ดีขึ้นร้อยละ 5 – 10

การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่างประเทศจะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม บนเงื่อนไขเวลาและทรัพยากรที่มีจำกัด ซึ่งการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การต่างประเทศของไทยมีเอกภาพ ทำให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน มีมาตรฐานสากล และมีเกียรติภูมิในประชาคมโลกได้ ทั้งนี้เพื่อบรรลุเป้าหมายดังกล่าวจะต้องอาศัยปัจจัยสำคัญ ประกอบด้วย กลไกเพื่อการบูรณาการการขับเคลื่อนการต่างประเทศของภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ การบูรณาการเพื่อการศึกษาหารือแนวทางและบทบาทของหน่วยงานในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การบูรณาการพัฒนาบริการด้านการกงสุลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฐานข้อมูลกลางด้านการต่างประเทศ การพัฒนาประชาชนให้มีความตระหนักรู้ถึงบทบาทการเป็นพลเมืองโลก นโยบายรัฐที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนในการต่างประเทศ การเพิ่มบทบาทภาคประชาสังคมในการต่างประเทศ การสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการต่างประเทศในหมู่ประชาชนและภาคส่วนต่าง ๆ การประชาสัมพันธ์บทบาทด้านการต่างประเทศของไทย ความพร้อมของประเทศที่จะร่วมมือด้วยในทุกระดับ การแลกเปลี่ยนการเยือน การเจรจา และกรอบการประชุมหารือทวิภาคีและพหุภาคีต่าง ๆ การริเริ่มและการลงทุนในหุ้นส่วนความร่วมมือเฉพาะด้าน ตลอดจนสถานการณ์แวดล้อมในภูมิภาคและระหว่างประเทศ ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมาประสบปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญจากบริบทโลกที่ได้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ในปัจจุบันการดำเนินงานในรูปแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองและรับมือกับเหตุการณ์และภัยพิบัติที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที การขาดการบูรณาการร่วมกันของหน่วยงาน รวมถึงระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่ไม่เชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและความซ้ำซ้อนกันของภารกิจ

020501

การต่างประเทศ

สถานการณ์การบรรลุเป้าหมาย ในปี 2563 การดำเนินงานโดยใช้กลไกทีมประเทศไทย มีส่วนสำคัญในการยกระดับความสามารถในการดูแลและให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศ โดยเฉพาะภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ตั้งแต่การส่งคนไทยที่ตกค้างในต่างประเทศกลับไทย ไปจนถึงการมอบปัจจัยช่วยเหลือให้แก่คนไทยที่ตกทุกข์ในต่างประเทศ ซึ่งสะท้อนให้เห็นความสำเร็จในการบูรณาการและการมีส่วนร่วมของส่วนราชการทั้งที่ไปประจำการในต่างประเทศและที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย และภาคส่วนอื่น ๆ ในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างเป็นเอกภาพ นอกจากนี้ ได้มีการพัฒนางานบริการด้านการต่างประเทศและด้านการกงสุล โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการอำนวยความสะดวกให้ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็วยิ่งขึ้น และการเปิดใช้งานระบบการเก็บสถิติงานกงสุล เพื่อสร้างฐานข้อมูลสำหรับการพัฒนาการให้บริการในระยะต่อไป

การดำเนินการที่ผ่านมา การดำเนินงานของหน่วยงานรัฐเพื่อขับเคลื่อนเป้าหมายในช่วงปี 2563 เน้นการดำเนินการส่งเสริมและคุ้มครองผลประโยชน์ประชาชนและภาคเอกชนไทยในต่างประเทศ และการช่วยเหลือประชาชนไทยจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งการทำงานในช่วงการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ถือเป็นบทพิสูจน์การทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการที่สำคัญของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการมาตรการเดินทางเข้าออกประเทศและการดูแลคนไทยในต่างประเทศ (ศปก.กต.) ผ่านการประสานงานกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการดำเนินงานการทูตเพื่อประชาชน และใช้กลไกทีมประเทศไทยที่เป็นด่านหน้าในการแก้ไขปัญหา ดูแลและให้ความช่วยเหลือคนไทยในต่างประเทศในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในการเดินทางกลับประเทศไทยในช่วงแรกของการแพร่ระบาด และให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ตกค้างในต่างประเทศในระยะต่อมา โดยสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ ร่วมมือกับกงสุลกิตติมศักดิ์ไทยในต่างประเทศ กลุ่มอาสาสมัครองค์กรท้องถิ่น และหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่เพื่อให้ความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับกระทรวงสาธารณสุขได้ตั้งกลุ่มสนทนาผ่านแอพลิเคชั่น เพื่อให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพให้แก่คนไทยที่ติดเชื้อโควิด-19 ให้คำปรึกษาปัญหาสุขภาพจิต ลดความเครียดและสร้างความอุ่นใจให้กับประชาชนไทยที่อยู่ไกลบ้าน รวมทั้งได้มีการบูรณาการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานไทยในต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างขวัญกำลังใจและฟื้นฟูสภาพจิตใจให้กับแรงงานไทย

ที่ต้องทำงานในสภาพแวดล้อมการทำงานที่แตกต่าง ดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการด้านกงสุล โดยนำเทคโนโลยีมาปรับปรุงการให้บริการ e-passport e-visa และพัฒนาฐานข้อมูลคนไทยในต่างประเทศ การพัฒนาระบบยื่นคำร้องขออำนวยความสะดวกด้านเอกสิทธิ์และความคุ้มกันทางการทูตแบบออนไลน์ เพิ่มการให้บริการงานรับรองนิติกรณ์ไปยังสำนักงานหนังสือเดินทางในภูมิภาค รวมถึงพัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ โดยขยายการให้บริการเอกสารราชการ 2 ภาษา โดยกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยจัดทำเอกสารการทะเบียนภาษาอังกฤษเพิ่มอีก 15 ประเภท ทำให้ประชาชนสามารถใช้บริการคัดเอกสารการทะเบียนภาษาอังกฤษได้ทั้งหมด 27 ประเภทเอกสาร จากสำนักงานเขตและที่ว่าการอำเภอทั่วประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับการบูรณาการพัฒนาบริการด้านการกงสุลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและฐานข้อมูลกลางด้านการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศร่วมกับภาคเอกชนและหน่วยงานพันธมิตรขับเคลื่อนการทูตเชิงเศรษฐกิจของไทยในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงในยุคหลังโควิด เพื่อกำหนดแนวทางการรักษาและขยายผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของไทยในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง นอกจากนี้ กระทรวงต่างประเทศได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมหัวหน้าส่วนราชการระดับกระทรวงหรือเทียบเท่า ครั้งที่ 3/2563 ซึ่งมีการเสนอรายงานทิศทางและการดำเนินงานด้านการต่างประเทศเชิงรุกเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์โลกที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และขอการสนับสนุนรัฐบาลในการเป็นประธานและเป็นเจ้าภาพ การประชุมความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอลสำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ ระหว่างปี 2564 – 2565 และการประชุมกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชีย-แปซิฟิก ในปี 2565 รวมถึงได้จัดการประชุมเครือข่ายสำนักนโยบายและแผนสำนักวิเทศสัมพันธ์ และสำนักการต่างประเทศของส่วนราชการไทย ครั้งที่ 1/2563 ซึ่งสอดรับกับการบูรณาการเพื่อการศึกษาหารือแนวทางและบทบาทของหน่วยงานในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ประเด็นท้าทายที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย การดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายบุคคลและองค์กรที่เป็นมิตรกับประเทศไทยในต่างประเทศยังไม่เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม การสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการต่างประเทศอย่างเป็นเอกภาพยังเกิดขึ้นได้ไม่เต็มที่ เนื่องจากยังขาดการสร้างความตระหนักรู้ถึงบทบาทของภาคประชาชนที่เชื่อมโยงกับการต่างประเทศ รวมถึงการพัฒนากลไกและช่องทางที่สนับสนุนการมีบทบาทของประชาชนในการขับเคลื่อนการต่างประเทศร่วมกับภาคส่วนอื่น ๆ นอกจากนี้ การบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ อาทิ ระบบการบริหารจัดการข้อมูลที่ไม่เชื่อมโยงกัน และความซ้ำซ้อนกันของภารกิจระหว่างหน่วยงานรัฐ

ข้อเสนอแนะเพื่อการบรรลุเป้าหมาย ควรพัฒนาและสร้างกลไกความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ ที่ครอบคลุมทั้งหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และประชาชน เพื่อขับเคลื่อนพัฒนา และแก้ไขปัญหาด้านการต่างประเทศร่วมกัน โดยกลไกสนับสนุนการมีส่วนร่วมควรมีหลายระดับ ตั้งแต่การเสนอความคิดเห็น การร่วมดำเนินการ ตลอดจนการติดตามผลการดำเนินงาน โดยการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานนั้น ควรกำหนดเป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน เพื่อลดปัญหาช่องว่างและความซ้ำซ้อนในการทำงานตามภารกิจหรืออำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน นอกจากนี้ ในระยะต่อไปอาจพิจารณาปรับเพิ่มตัวชี้วัดที่สะท้อนความก้าวหน้าในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างไทยกับต่างประเทศในทุกมิติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการติดตามและประเมินผลการขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมายนี้